

21014

Seat No. _____

B. Ed. (Part-I) Examination

March / April – 2003

Paper – II

Section – I : Teaching Learning Process
Section – II : Modern Trends & Current Issue
in Secondary Education
(Old Course)

Time : 2 Hours]

[Total Marks : 50

- સૂચના : (૧) બંને વિભાગના ઉત્તર અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.
(૨) દરેક વિભાગમાં ત્રણેય પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.
(૩) જમણી બાજુએ છાપેલા અંક પ્રશ્નોના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.
(૪) બિનજરૂરી લાંબા સમયના લખવાથી ક્ષતિ ગણાશે.

- Instructions :** (1) Answer of the **two** sections should be written in **separate** answer books.
(2) All the **three** questions are **compulsory**. Options are internal.
(3) Figures to the **right** indicate **full** marks of the questions.
(4) Unduly lengthy answers will be considered as discredit.

Section – I : Teaching Learning Process

- ૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ ચારના મુદ્દાસર જવાબ આપો : ૨૪
- (ક) સૂત્રો ‘પૂર્ણ પરથી અંશ તરફ’ અને ‘વિશ્લેષણથી સંશ્લેષણ તરફ’ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (ખ) વર્ગ વ્યવહાર અંગેના નેડ્ડેલેન્ડર્સના દશ ઘટકો સમજાવો.

21014]

1

[Contd...

(ગ) શિક્ષણ પ્રતિમાનનાં ચાર આધારભૂત તત્વોની ચર્ચા કરો.

(ઘ) નીચેના પ્રાપ્તિાંકોનું પાદસ્થ વિચલન શોધો :

15, 21, 29, 22, 26, 29, 30, 38, 43, 44

(ચ) સૂક્ષ્મ અધ્યાપન એટલે શું ? તેનાં સોપાનોની ચર્ચા કરો.

(છ) સુદૃઢીકરણ કૌશલ્ય એટલે શું ? તેના ઘટકો જણાવો.

૨ (અ) અભિકમિત અધ્યયન એટલે શું ? તેના વિવિધ સિદ્ધાંતો દષ્ટાંતો આપી સમજાવો. ૮

(બ) 8 વિદ્યાર્થીઓએ કસોટી X અને કસોટી Y માં મેળવેલ પ્રાપ્તિાંકો નીચે આપેલ છે. તે પરથી કસોટી X અને Y વચ્ચેનો સહસંબંધાંક ક્રમાંક તફાવત પદ્ધતિથી શોધો અને તેનું અર્થઘટન કરો : ૮

વિદ્યાર્થી	1	2	3	4	5	6	7	8
કસોટી X	34	32	30	28	26	24	24	22
કસોટી Y	16	17	15	15	14	13	12	13

અથવા

૨ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો : ૧૬

(ક) સારા અધ્યાપનનાં લક્ષણો સવિસ્તર ચર્ચો.

(ખ) નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક કસોટીનું મહત્ત્વ જણાવો.

(ગ) બી.એડ્. તાલીમાર્થીના પાઠ અવલોકન માટેના ક્રમમાપદંડની રચના કરો.

(ઘ) સાદો ક્રમાંક અને પ્રતિશત ક્રમાંક વચ્ચેનો ભેદ જણાવો.

૩ નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો :

૧૦

(ક) વ્યાખ્યાઓ આપો :

(૧) પ્રાપ્તિાંક

(૨) ચલ

(ખ) પ્રતિશત ક્રમાંક એટલે શું ? $PR = 65$ નો અર્થ સમજાવો.

(ગ) માપન અને મૂલ્યાંકન વચ્ચે ભેદ જણાવો. (બે મુદ્દા)

(ઘ) કા. પા. કાર્ય કૌશલ્યના ઘટકોનાં માત્ર નામ આપો.

(ચ) વર્ગ શિક્ષણની પ્રવિધિ તરીકે તમે કેવા પ્રશ્નો પૂછવાનું પસંદ કરશો ?

ENGLISH VERSION

Section - I : Teaching Learning Process

1 Answer briefly any **four** of the following :

24

(i) Explain with illustrations the maxims from 'whole to parts' and 'analysis to synthesis'.

(ii) Explain Ned flanders ten components of classroom interaction.

(iii) Discuss the four fundamental elements of the model of teaching.

(iv) Find out Quartile deviation of the following scores :

15, 21, 29, 22, 26, 29, 30, 38, 43, 44

(v) What is micro teaching ? Discuss the step of micro teaching.

(vi) What is the skill of reinforcement ? State its components.

- 2 (a) What is programmed learning ? Explain its different principles giving illustrations. **8**
- (b) In test-X and Y the score obtained by 8 students are given below. Find out the coefficient of correlation between those tests by using Spearman's rank difference method and interpret it : **8**

Student :	1	2	3	4	5	6	7	8
Test - X :	34	32	30	28	26	24	24	22
Test - Y :	16	17	15	15	14	13	12	13

OR

- 2 Answer the following questions : **16**
- (i) Discuss the characteristics of good teaching.
- (ii) State the importance of the diagnostic and remedial tests
- (iii) Prepare a rating scale to evaluate the lesson observation of B. Ed. trainee.
- (iv) State the difference between simple rank and percentile rank.
- 3 Answer the following questions : **10**
- (i) Define the terms :
- (1) Score
- (2) Variable.
- (ii) What is meant by 'Percentile Rank' ? Explain the meaning of $PR = 65$.
- (iii) Clarify the difference between the measurement and evaluation.
- (iv) Give the name of components of the skill of black board work.
- (v) Clarify with illustration, as a teaching device what type of questions you will select to ask for classroom teaching.

Section – II : Modern Trends & Current Issue in Secondary Education

- ૧ નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર આપો : ૨૪
- (ક) ખુલ્લી વિદ્યાપીઠનું મહત્ત્વ શું છે ? તેની સમસ્યાઓની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
- (ખ) ઉત્પાદકતા માટેના શિક્ષણની શી સંકલ્પના છે ? માનવ સંસાધન વિકાસ ઉત્પાદકતા પર શી અસર કરે છે ?
- (ગ) માધ્યમિક શાળાઓના શિક્ષકોના સેવાકાલીન પ્રશિક્ષણનું શું મહત્ત્વ છે ? તેની સમસ્યાઓ જણાવો.
- (ઘ) ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ વ્યવસાયિક અંગે ડૉ. આદિશેષ્યા સમિતિની ભલામણો જણાવો.
- (ચ) સ્થગિતતા એટલે શું ? તેનાં કારણો જણાવી આ સમસ્યા હલ કરવાના ઉપાયો જણાવો.
- (છ) શિક્ષક સંઘો શિક્ષકની ગુણવત્તા સુધારવામાં શું યોગદાન આપી શકે ?
- ૨ (અ) શિક્ષણની સમાન તક એટલે શું ? સમાન શૈક્ષણિક તકની સમસ્યાઓ અને તેને હલ કરવાના ઉપાયો જણાવો. ૮
- (બ) શિક્ષણમાં અપવ્યય એટલે શું ? અપવ્યય માટેનાં કારણો જણાવી તે ઘટાડવાના ઉપાયો સૂચવો. ૮
- અથવા**
- ૨ (૧) ત્રિભાષા સૂત્ર સમજાવો. ૪
- (૨) એસ.સી.ઈ.આર.ટી.નાં કાર્યો જણાવો. ૪
- (૩) માધ્યમિક ક્ષેત્રે ખાનગી સાહસનાં દૂષણો જણાવો. ૪
- (૪) ટેકનિકલ શિક્ષણની મહત્ત્વની બે સમસ્યાઓ જણાવી તેના ઉપાયો જણાવો. ૪

૩ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

૧૦

- (ક) એન.સી.ઈ.આર.ટી.ની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
- (ખ) ૧૦+૨ પછીનું માર્ગાન્તીકરણ એટલે શું ?
- (ગ) કન્યાકેળવણીને લગતી મહત્વની ચાર સમસ્યાઓ જણાવો.
- (ઘ) આઈ.ટી.આઈ. અને પોલિટેકનિક સંસ્થાઓનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (ચ) પર્યાવરણ શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.

ENGLISH VERSION

Section – II : Modern Trends & Current Issue in Secondary Education

1 Answer to the point any **four** of the following questions : **24**

- (a) What is the importance of Open University ? State the problems in details.
- (b) Explain the concept of education for productivity. State the effect of the development of human resources on productivity.
- (c) What is importances of inservice education of secondary school teacher ? Mention the problems of inservice education.
- (d) What are the recommendations of Dr. Adisheshihah Committee regarding the vocationalisation of higher secondary education ?
- (e) Clarify the concept of stagnation. State the factors responsible for them and suggest ways of removing them.
- (f) What is the contribution of teachers associations to improve the quality of secondary education ?

- 2 (a) What do you mean by equal opportunity and state problems of equal education opportunity and give useful solution. **8**
- (b) What is the meaning of wastage in education ? State the factors responsible for them and suggest ways of removing them. **8**

OR

- 2 Answer the following questions :
- (a) What is three language formula ? **4**
- (b) Mention the activities of S.C.E.R.T. **4**
- (c) Discuss the evils of private enterprise in the field of secondary education. **4**
- (d) Mention two main problems of the technical education. Suggest way to remove them. **4**
- 3 Answer the following question as directed : **10**
- (a) Clarify the concept of N.C.E.R.T.
- (b) What is the meaning of Diversification after 10+2 stage ?
- (c) What are the main problems of girls education in India ?
- (d) Clarify the difference between I.T.I. and Polytechnique.
- (e) State the concept of environment education.